

شناسنامه ماده:

ساعات هفتگی	نوع واحد	واحد	نوع ماده	عنوان ماده	کد ماده	دوره		
۱	نظری	۱	عمومی	فقه ۱		کارشناسی		
							رشته	تفسیر
							روش تدریس	محاضره - خودخوان
							تعریف ماده	این ماده به بررسی ابواب فقهی بخش معاملات (از اول کتاب البیع تا اول کتاب التفلیس) در مذهب امام شافعی - رحمه الله تعالی - می پردازد، در این ماده به مواردی مثل تعریف عنوان لغتا واصطلاحا، دلیل مشروعیت آن طبق اصول مذهب شافعی، بررسی اقوال و ادله و قول معتمد مذهب در موارد مهم، و همچنین اشاره به ضرورت تشریح و تسهیلی که با مشروعیت آن مورد فقهی که در جامعه ایجاد می شود، ومصطلحتی که جلب می کند و یا مضرتی که دفع می کند پرداخته می شود . وآگذاری مسائل فرعی به خود طلاب تا به تجزیه و تحلیل بپردازند و مشکلات آنان را حل کند .
							اهداف ماده	۱- آگاهی بر مسائل مهم فقه شافعی در بخش معاملات . ۲- فهم دلیل مشروعیت هر باب . ۳- آشنایی با جلب مصلحتها و دفع مضراتی که در مشروعیت موارد مهم فقهی وجود دارد . ۴- فهم اصول هر باب و چگونگی استدلال بر موارد مورد اتفاق . ۵- آشنایی با روش بحث واستدلال و ترجیح در مسائل مختلف فیه . ۶- آگاهی از اقوال و اوجه مختلف در موارد مهم . ۷- پرهیز از مسائلی که کاربردی در جامعه ندارد و فقط به فرض عقلی قابل طرح است.
							دستاورد آموزشی	طلاب پس از گذراندن این ماده قادر خواهند بود: ۱- پاسخ گوی سؤالات مطرح شده در موضوعات مهم فقه شافعی باشد. ۲- مصالحی که موضوعات فقهی برای جامعه جلب می کند و یا مضراتی که از جامعه دفع می کند را شرح دهد. ۳- اوجه و اقوال مختلف در موارد مهم مذهب شافعی بداند. ۴- در هر باب قول معتمد در مذهب امام شافعی - رحمه الله تعالی - را ذکر نماید و بتواند بر قول معتمد استدلال کند.

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	تعاریف و شروط و تقسیمات	۱۳٪	۳۰٪	
۲	دلیل و حکمت مشروعیت	۱۰٪	۲۰٪	
۳	بیان مصلحت و تسهیل احکام	۱۰٪	۲۰٪	
۴	ادله و قول معتمد در مذهب	۱۵٪	۲۰٪	
۵	احکام	۱۲٪	۳۰٪	

مراجع و مصادر:

- ۱- السراج الوهاج علی متن المنهاج - المؤلف: العلامة محمد الزهري الغمراوي (المتوفى: بعد ۱۳۳۷هـ) - الناشر: دار المعرفة للطباعة والنشر - بيروت - د/ت .
- ۲- مغنی المحتاج إلى معرفة معانی ألفاظ المنهاج - المؤلف: شمس الدین، محمد بن أحمد الخطیب الشربینی الشافعی (المتوفى: ۹۷۷هـ) - الناشر: دار الکتب العلمیة - الطبعة: الأولى، ۱۴۱۵هـ - ۱۹۹۴م

۳- نهاية المحتاج إلى شرح المنهاج - المؤلف: شمس الدين محمد بن أبي العباس أحمد بن حمزة شهاب الدين الرملي (المتوفى: ١٠٠٤هـ) - الناشر: دار الفكر، بيروت - الطبعة: ط أخيرة - ١٤٠٤هـ/١٩٨٤م

سرفصل های ماده:

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
۱	در ابتدا مختصری از کتاب منهاج و امام نووی - رحمه الله تعالی - گفته می شود و سپس اصطلاحاتی که امام در کتاب منهاج به کار برده برلی طلاب توضیح داد می شود؛ از جمله قول الأظهر والظاهر - النهور والغریب - والأصح والصحیح - والأوجه والمذهب والنص والجديد والتقديم و... و بعد از آن شروع اصل ماده درسی: تعریف البیع لغة واصطلاحا - أدلة مشروعیة البیع - الحکمة من مشروعیته - شروط صحة البیع فی المذهب - شروط صحة المبیع فی المذهب .	السراج الوهاج (ص ٤ و ٥ و ٦ و ١٧٢ إلى ١٧٦) مغنی المحتاج (١٠١/١ إلى ١١٤)، (٣٢٤/٢ إلى ٣٦٢) نهاية المحتاج (٤١/١ إلى ٥٧)، (٣٧٢/٣ إلى ٤٢٣)
۲	تعریف الربا لغة واصطلاحا - الحکمة من تحریمه - الأموال التي یجرى فیها الربا فی المذهب - شروط مبادلة أجناس الربوی فی المذهب -	السراج الوهاج (ص ١٧٦ إلى ١٧٩) مغنی المحتاج (٣٦٢/٢ إلى ٣٧٨) نهاية المحتاج (٤٢٣/٣ إلى ٤٤٥)
۳	البیوع المنهی عنها فی المذهب و شرحها بالأمثلة [عسب الفحل - حبل الحبله - نتاج التاج - الملاقیح - المضامین - الملامسة - المناذرة - بیع الحصة - بیعتین فی بیعة]	السراج الوهاج (ص ١٧٦ إلى ١٨٤) مغنی المحتاج (٣٧٨/٢ إلى ٤٠٢) نهاية المحتاج (٤٤٥/٣ إلى ٤٨٧)
۴	باب الخيار - تعریف الخيار لغة واصطلاحا - المعاملات التي یثبت فیها خيار المجلس فی المذهب - شروط الخيار فی أنواع البیع - الخيار بظهور فی المبیع ...	السراج الوهاج (ص ١٨٤ إلى ١٨٧) مغنی المحتاج (٤٠٢/٢ إلى ٤٣٠) نهاية المحتاج (٣/٤ إلى ٣٦)
۵	متابعة باب الخيار - البیع بشرط البراءة من العیب فی المذهب - شرح مصطلح الأرض فی الباب - رد البیع إذا به عیب - التصریة وأحكامها .	السراج الوهاج (ص ١٨٧ إلى ١٩١) مغنی المحتاج (٤٣٠/٢ إلى ٤٥٦) نهاية المحتاج (٣٦/٤ إلى ٨٤)
۶	حکم المبیع قبل قبضه وبعده - مسالة العقار و شروطه ...	السراج الوهاج (ص ١٩١ إلى ١٩٤) مغنی المحتاج (٤٥٦/٢ إلى ٤٧٤) نهاية المحتاج (٨٤/٤ إلى ١٠٥)
۷	[شرح بعض المعاملات كن: التولية - الإشراك - المرابحة؛ تعریفها - أمثلتها - أحكامها ...	السراج الوهاج (ص ١٩٤ إلى ١٩٦) مغنی المحتاج (٤٧٤/٢ إلى ٤٨٢)

نهاية المحتاج (۱۰۵/۴ إلى ۱۱۹)		
السراج الوهاج (ص ۱۹۶ إلى ۲۰۲) مغنی المحتاج (۴۸۲/۲ إلى ۵۰۸) نهاية المحتاج (۱۱۹/۴ إلى ۱۵۴)	بیع الأصول والثمار وذكر المسائل المتعلقة بهما ك: هل يدخل فی بیع الأرضة الأبنية والأشجار و... وإذا باع شجرة دخل عروقها ... وبيان بیع الثمر والزرع وبدو صلاحهما...	۸
السراج الوهاج (ص ۱۹۶ إلى ۲۰۲) مغنی المحتاج (۴۸۲/۲ إلى ۵۰۸) نهاية المحتاج (۱۱۹/۴ إلى ۱۵۴)	متابعة بعض مسائل باب بیع الأصول والثمار ...	۹
السراج الوهاج (ص ۲۰۲ إلى ۲۰۳) مغنی المحتاج (۵۰۸/۲ إلى ۵۲۰) نهاية المحتاج (۱۶۸/۴ إلى ۱۷۰)	باب اختلاف المتابعين - إذا ادعى أحد العاقدین علی صحة البيع والآخر فساده...	۱۰
السراج الوهاج (ص ۲۰۵ إلى ۲۱۲) مغنی المحتاج (۱۳/۳ إلى ۳۷) نهاية المحتاج (۱۸۱/۴ إلى ۲۱۸)	كتاب السلم - تعريف السلم لغة واصطلاحا - أدلة مشروعیته والحكمة من مشروعیته - شروط صحة السلم - حکم السلم فی الحيوان	۱۱
السراج الوهاج (ص ۲۱۲ إلى ۲۲۲) مغنی المحتاج (۳۷۴/۳ إلى ۹۷) نهاية المحتاج (۲۳۳/۴ إلى ۳۱۰)	كتاب الرهن - تعريف الرهن لغة واصطلاحا - أدلة مشروعیته والحكمة من مشروعیته - أركان الرهن - شروط المرهون به - الاختلاف فی الرهن - مؤنة الرهن ...	۱۲